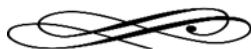

взаємодію бібліотек вищої школи України та об'єднання загальних зусиль для формування єдиного універсального фонду з перспективою комунікації. Це визначає роль ЄБП як навчального / наукового ресурсу з безмежним доступом відносно часу та простору, що у результаті здійснює позитивний вплив на формування конкурентоспроможних фахівців у будь-якій сфері діяльності. Структура ресурсу «Єдиний бібліотечний простір» є комбінацією бібліотечно-інформаційного ресурсу та соціальної мережі, тому охоплює розділи, що притаманні обом сайтам. Саме кооперація та тісна взаємодія бібліотек спроможна створити нове розуміння про бібліотечні фонди та способи їхнього використання, адже актуальними методами реформації на сьогодні є знищення просторових та часових меж між користувачем та інформацією, що забезпечує економію часу та ресурсів.

Список використаної літератури

1. Молчанова С. Роль бібліотеки ВНЗ у формуванні ціннісних орієнтирів молоді в нових умовах. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2015. № 1(1). С. 39–43.
2. Шкутник І. М., Шестопалова О. В. Бібліотека та інформатизація сучасної освіти: технологія взаємодії. *Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., Івано-Франківськ, 16–19 червня 2015 р. Івано-Франківськ: НТБ ІФНТУНГ, 2015. С. 344–352.
3. Про бібліотеки та бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР. Дата оновлення: 01.01.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр> (дата звернення: 30.04.2020).

*Тимофєєва К. О., аспірантка,
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ*

ЕПІСТОЛЯРНА КОМУНІКАЦІЯ В АРХІВНІЙ СПАДЩИНІ П. КУЛІША

Процес відродження національної самосвідомості нині неможливий без вивчення українського культурного та суспільно-політичного життя XIX ст. Найправдивішими свідками тогочасних подій виступають листи видатних діячів України цієї доби. Сьогодні значно посилилася увага до епістолярної спадщини письменників попередніх епох. У XIX–на початку XX ст. в українській гуманітаристиці спостерігалось високе піднесення епістолярної культури. З огляду на підцензурну пресу листування тоді відігравало важливу комунікативну роль, значною мірою сприяло духовному зближенню національно спрямованих вітчизняних письменників та поширенню серед них прогресивних ідей.

Упродовж XX ст., особливо в період його другої половини, було багато втрачено історичної, літературної, мистецтвознавчої та іншої інформації, оскільки листування перестало бути основним комунікативним засобом спілкування між творчими й науковими особистостями. Тож XIX ст. цілком справедливо можна вважати добою розквіту епістолярного жанру. Саме в цей період у поле зору науковців стали все більше потрапляти листи приватного змісту. Епістолярна спадщина письменників за своєю інформативністю не тільки не поступається іншим джерелам, а й дає змогу проілюструвати широке коло культурних, літературних, наукових та громадських інтересів художників слова.

Українські письменники-класики, насамперед Т. Шевченко, П. Куліш, Марко Вовчок, Панас Мирний, І. Франко, Леся Українка, М. Коцюбинський, П. Грабовський, В. Стефаник, О. Кобилянська та інші, залишили надзвичайно цінну й самобутню епістолярну спадщину. «Листування українського письменства – невід'ємний компонент „культурного ландшафту

епохи» (В. Дільтей), унікальний документ для характеристики суспільно-історичних, культурних, мистецьких, побутових та інших параметрів тієї чи іншої доби, означник її наукових інтересів, світосприймання і різнорідних переконань адресанта й адресата» [6, 7].

Письменницький епістолярій є дуже вдячним матеріалом для дослідження, який надає ціннісну ретроспективну інформацію про конкретний історичний час та уявлення про духовний світ митця. За твердженням науковців (В. Сметанін [7–8], Г. Боряк [1–4], Л. Дубровіна, М. Матяш [5]), значною часткою інформаційних ресурсів є документи, що зберігаються в архівах, музеях, бібліотеках, банках даних, приватних колекціях тощо. Серед них вагоме місце посідає приватна письменницька кореспонденція.

Приватна епістолярна спадщина українських письменників є духовним здобутком української культури та історії і належить до національної рукописної спадщини України. Перед архівною галуззю України постає питання належного збереження й реконструкції архівних і рукописних документів та її інформаційного представлення. Введення ретроспективних документів до соціального обігу є важливою проблемою, її вирішення залежить від багатьох чинників, а саме: створення уніфікованих класифікаційних систем документальної інформації, єдиних стандартів опису складу та змісту архівних і рукописних документів. Важливим чинником у дослідженні епістолярних надбань є джерелознавчий аспект, основа якого ґрунтується на створенні каталогів, картотек, описів, реєстрів, списків, фондів, міжфондових, міжархівних та інших показників. Як зауважує Г. Боряк, немає жодного сумніву в тому, що інформаційна ємність документа історично необмежена, і кожний дослідник, виходячи зі своєї мети, буде вивчати джерела знову й знову. Але процес пошуку необхідних джерел можна суттєво прискорити, якщо спрямувати зусилля на пріоритетний розвиток науково-інформаційної галузі національних документальних ресурсів, на створення сучасних довідково-інформаційних систем, що відбивали б документальний фонд України [3]. У такий спосіб це полегшило б пошук рукописних матеріалів у різних архівних фондах та сприяло б створенню загальної класифікації під час опрацювання епістолярних джерел видатних особистостей.

Основне завдання, що стоїть перед дослідниками епістолярних джерел, – це виявлення рівня інформаційного потенціалу та оцінка закладеної в ньому інформації. Тільки проведення комплексного конкретно-джерелознавчого аналізу, враховуючи об'єктивну еволюцію та суб'єктивні основи створення епістолярних текстів, можуть наблизити дослідника до наукового розуміння та оцінки потенціалу можливостей джерела.

Отже, не можна однозначно стверджувати, що лист є лише історичним, архівним джерелом, лист – це насамперед результат інтелектуальної та творчої праці адресанта, який живе і творить за законами краси, і за певних історичних умов. Письменницька епістола увібрала в себе всі складові щодо визначення самого поняття «лист» (це стосується літературознавчого, лінгвістичного, історичного, культурологічного, естетико-психологічного аспектів розгляду листа). Вивчення письменницького епістолярію базується на фактографічному аспекті (сучасні дослідники використовують листи здебільшого як додатковий біографічний матеріал на рівні з документами, статтями, щоденниками, спогадами, що висвітлюють певний культурно-історичний пласт), враховуючи специфіку епістолярного жанру, це стосується й психологічних та естетичних особливостей, які притаманні епістоли, головне призначення якої полягає в інформаційно-комунікативному забезпеченні. Залучаючи листи до наукового обігу, збагачується джерельна основа для вивчення біографії письменників та культурно-історичного проміжку часу і простору. Епістолярна спадщина українських митців – це неповторна й своєрідна інформація, яку неможливо отримати з інших архівних джерел. Загалом приватна кореспонденція творчих особистостей розпорошена по різних архівних установах не лише України, а й закордону, що потребує систематизації та уніфікації архівних матеріалів задля культурологічної ретроспективної інформації, що має наукове значення.

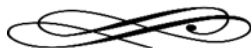
Обрана тема зумовлена нагальною потребою до повернення в історію українського суспільства здобутків П. Куліша в галузі гуманітарних наук. Розв'язання проблеми пошуку

національної спадщини України тісно пов'язане з архівними фондами України, які є носієм ретроспективної інформації. Нині зростає інтерес серед наукових кіл до архівної діяльності, оскільки фонди стали відкритими і доступними. Цим завдячуємо фахівцям архівознавчої справи: Г. Боряк, О. Гирич, К. Новохатський, І. Матяш, Л. Дубровіна, Г. Папакін, які безпосередньо брали участь у розбудові правової бази архівної справи в Україні на початку 1990-х рр.

Національне відродження в українському суспільстві неможливе без об'єктивної рецепції творчої та наукової спадщини П. Куліша. Надостеменніші та найінформативніші джерела – це листи, щоденники, мемуари, спогади. Виняткове значення приватних кореспонденцій автора «Чорної ради» для розуміння творчої індивідуальності митця й осмислення його життєвої та творчої долі полягає в тому, що його листування з видатними письменниками, меценатами, видавцями та близькими й рідними йому людьми, поряд із залученням щоденникового матеріалу, відкриває нові перспективи для всіх дослідників історії вітчизняного письменства, політичного життя та суспільної думки 40–90-х рр. XIX ст.

Список використаних джерел

1. Боряк Г. До питання про стан і перспективи розвитку мережевих інформаційних ресурсів соціогуманітарних наук. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Електронні інформаційні ресурси. Збірка наукових праць*. Київ: НАН України, Інститут історії України, 2013. Число 21. С. 9–25.
2. Боряк Г. Електронні архівні публікації в Інтернеті: проблеми репрезентації інформаційних ресурсів. *Архіви України*. 2002. № 4–6. С. 141–169.
3. Боряк Г. Національна архівна спадщина України та державний реєстр «Археоргафічна україніка». *Архівні документальні ресурси та науково-інформаційні системи*. Київ, 1995. 347 с.
4. Боряк Г., Новохатський К. Модерне архівне законодавство України: від тоталітарної спадщини до демократичних стандартів. *Архіви України*. 2003. № 4–6. С. 5–11.
5. Дубровіна Л., Киридон А., Матяш І. Архіви, бібліотеки, музеї – джерельна основа національної пам'яті, культурної спадщини України. *Бібліотечний вісник*. 2017. № 1. С. 3–10.
6. Поплавська Н. М. Епістолярна комунікація кінця XVI – початку XVII століть (за матеріалами української полемічної публіцистики кінця XVI – початку XVII ст.). *Діалог: медіа-студії: збірник наукових праць*. Одеса, 2004. №. 11. С. 200–210.
7. Сметанин В. Эпистолагафия. Свердловск, 1970. 230 с.
8. Сметанин В. Новое в развитии представлений об эпистолаграфии. *Античные традиции и византийские реалии*. Свердловск, 1980. Вып. 17. С. 5–18.

**Ярема І. І., аспірант,
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ**

БІБЛІОТЕКА ЯК ІНСТИТУТ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ЕРІ

Розвиток сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, зростання кількості інформації дедалі більше визначають сутність нашої епохи. На початку XXI ст. особливої актуальності набуває проблема визначення ролі та місця бібліотек у суспільстві. Така ситуація обумовлена необхідністю переходу від «епохи Гутенберга», коли основний обсяг знань людства зберігався в документах на паперових носіях, до ери електронних інформаційних комунікацій (далі – Інформаційна Ера).

Важливими завданнями бібліотеки є формування електронних ресурсів, популяризація ідей відкритого доступу до інформації, побудова загальнодоступних архівів наукової